

سئوال و جواب از مراجع عظام تقلید

در زمینه هنر

سئوال و جواب از مراجع عظام تقلید
در زمینه هنر

مجله رساله‌های فقهی
انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی
اصفهان

■ سوال: فیلم برداری و عکاسی در برخی مجالس عروسی که به علت لاپالایگری مسائل محرم و نامحرم احياناً رعایت نمی شود توسط عکاس زن که شغلش اینکار است چه حکمی دارد؟

حضرت آیه الله خامنه ای: مراعات کامل حجاب اسلامی در برابر نامحرم در هر حال لازم است و فیلم برداری از مجالس زنانه یا از مجالس مختلط اگر مستلزم نظر حرام یا موجب اشاعه فساد و ترتیب مفاسد باشد جایز نیست. (مجله نصیحت - شماره ۱۴۳)

حضرت آیه الله صافی گلپایگانی: در صورتیکه فیلم برداری ملازم با ارتکاب محرم مثل نظر به نامحرم و مانند آن باشد جایز نیست.

حضرت آیه الله مکارم شیرازی: جایز نیست. حضرت آیه الله سیستانی: اگر مفسده بر آن مرتب باشد یا مستلزم نگاه حرام باشد جایز نیست. حضرت آیه الله تبریزی: چنانچه ترویج فساد در جامعه باشد جایز نیست.

حضرت آیه الله فاضل لنکرانی: برای عکاس زن اشکال ندارد مشروط بر اینکه خودش مرتکب کار حرامی نشود.

■ سوال: در صورتیکه سوژه و یا قالب موضوع حاکم بر فیلمی اقتضا نماید که کارگردان و یا بازیگران مؤنث (مسلمان یا غیر مسلمان) حجاب کامل، یا اصلاً حجاب را رعایت نکنند از نظر شرعی ساخت، نمایش و تماشای چنین فیلمی چه حکمی دارد؟

حضرت آیه الله خامنه ای: هرگونه فیلمی که در ساخت آن ضوابط شرعی اهمال شود و یا مفاسدی بر آن مترتب باشد اشکال دارد بلکه ساختن، نمایش و تماشای آن جایز نیست. (نشریه نصیحت شماره ۱۵۶)

حضرت آیه الله فاضل لنکرانی: اگر ساختن فیلم مستلزم انجام کاری خلاف شرع باشد جایز نیست.

حضرت آیه الله صافی گلپایگانی: اشکال دارد.

حضرت آیه الله تبریزی: بر زن واجب است بدن و زینت خود را از نامحرم بپوشاند و اختلاط زن و مرد جایز نیست و ساختن فیلم یا سوژه آن مجوز ارتکاب معصیت نمی شود، و تماشای فیلم های مزبور نیز چنانچه موجب تهییج شهوت بر حرام یا مستلزم گوش دادن به موسیقی لهوی باشد جایز نیست.

حضرت آیه الله سیستانی: اگر ساخت آن مستلزم نگاه محرم است جایز نیست، همچنین اگر

مفسده بر آن مترتب باشد، و نمایش آن دایره مدار مفسده و عدم آن است.

حضرت آیه الله بهجت: دیدن نامحرم از طریق تلویزیون و شنیدن صدای آنها که مقرون به فساد و ریه است اشکال دارد و بعضی اقسام آن حرام یقینی است. «نقل از رساله»

حضرت آیه الله مکارم شیرازی: در مورد مسلمانان جایز نیست و در مورد غیر مسلمانان در صورتی جایز است که منشأ فساد نباشد.

■ سوال: خوانندگی زنان در مجالس زنانه (روضه یا مولودی) در حالیکه با بلندگو صدای آنها در کوچه و خیابان توسط نامحرمان شنیده می شود و چه بسا موجب تحریک آنان می شود چه حکمی دارد؟

حضرت آیه الله خامنه ای: با فرض اینکه موجب مفسده است جایز نیست. (مجموعه استفتائات)
حضرت آیه الله سیستانی: اگر صدا تحریک کننده باشد جایز نیست.

حضرت آیه الله صافی: چون معرضیت برای فساد اخلاق و ریه و التذاذ دارد محل اشکال است.
حضرت آیه الله فاضل لنکرانی: در فرض مزبور جایز نیست.

حضرت آیه الله بهجت: در فرض مزبور اشکال دارد و اگر موجب تحریک نامحرم بشود حرام قطعی است.

حضرت آیه الله تبریزی: چیزهایی که موجب تحریک است نباید واقع شود.

حضرت آیه الله مکارم شیرازی: اگر با صوت و آهنگ باشد اشکال دارد.

■ سوال: ضرب، دف و دایره زدن در مجالس ائمه معصومین (ع) چه صورت دارد؟ در برخی جلسات خصوصاً زنانه گروه‌هایی با گرفتن مبالغ سنگین بوسیله این آلات اجرای برنامه می کنند و در برابر اعتراضات به سخن معصومین (ع) که فرمودند: «در شادی ما شاد و در عزای ما عزادار باشید» استناد می کنند آیا اینگونه حرکات موجب رضایت اهل بیت (ع) و در راستای این حدیث شریف و مشروع می باشد؟ و دعوت از این گروهها و افراد و پول دادن به آنها چه صورت دارد؟

حضرت آیه الله بهجت: برپائی آن مجالس و پول دادن به آنها حرام است.

حضرت آیه الله صافی گلپایگانی: هیچ یک جایز نیست و در مجالس مربوط به اهل بیت (ع)

توهین به مقامات آن بزرگواران نیز می‌باشد و در ایام شادی آن بزرگواران این گونه حرکات موجب غضب آنهاست و با انجام معاصی نمی‌توان در این مراسم ابراز شادی کرد و دعوت از مجریان این گونه برنامه‌ها و پول دادن در مقابل آن جایز نیست و اگر اشخاص از این مجریان دعوت کنند و یا به آنها پول بدهند و یا در مجالس آنها شرکت کنند موجب رواج منکرات شده‌اند و قلب مبارک امام زمان ارواحنا فداء را نگران می‌سازند.

حضرت آیه‌الله فاضل لنکرانی: بطور کلی هر امری که هتک و بی احترامی به ائمه اطهار(ع) تلقی شود جایز نیست، و ظاهراً مجموع این اعمال عرفاً هتک محسوب می‌شود.

حضرت آیه‌الله تبریزی: استعمال آلات لهو در مجالس معصومین(ع) جایز نیست و نیز حضور در مجالسی که این برنامه‌ها در آن اجرا می‌شود جایز نیست و گرفتن پول برای امر مزبور جایز نیست مجالس معصومین(ع) باید طوری باشد که مردم را به فضایل و سفارش‌های معصومین(ع) آشنا نماید و آنها را به یاد خداوند متعال بیندازد.

حضرت آیه‌الله سیستانی: اگر زدن به کیفیت لهوی باشد که غالباً هم چنین است حرام است و

در غیر این صورت هم مناسب اهلیت(ع) نیست و اگر هتک شمرده شود حرام است و آن حدیث شامل اظهار شادی به کیفیت محرم نیست.

■ سوال: دختران می‌پرسند، آیا می‌توانیم جهت بازی در فیلم یا تئاتر آموزش بازیگری ببینیم؟ با توجه به آنکه مربی آنان معمولاً مردان می‌باشند خواهشمند است نظر مبارک‌تان را بفرمایید.

حضرت آیه‌الله خامنه‌ای: اگر مربی مرد است و آموزش ذکر شده فساد دارد، جایز نیست، در فرض سؤال چنانچه موجب فساد است یا مراعات حجاب شرعی نمی‌شود یا جلب نظر نامحرم می‌شود، جایز نیست.

حضرت آیه‌الله بهجت: اختلاط زن و مرد جایز نیست و همچنین اگر موجب مفسده یا ترک واجب یا فعل حرامی شود جایز نیست.

حضرت آیه‌الله صافی گلپایگانی: جایز نیست. حضرت آیه‌الله تبریزی: اختلاط زن و مرد که معرض فساد و وقوع در حرام است، مثل شوخی کردن با همدیگر و مسخره بازی در آوردن به اسم نمایش، جایز نیست.

حضرت آیه‌الله فاضل لنکرانی: اگر مستلزم امر

حرامی مثل نگاه مستقیم زن و مرد یا تماس بدنی باشد جایز نیست.

حضرت آیه الله مکارم شیرازی: در صورتی که مری آن زن باشد و هدف صحیح فرهنگی برای این بازی‌ها وجود داشته باشد مانعی ندارد.

■ سؤال: متأسفانه گروه‌های سرود متشکل از پسران و دختران به شکل نامناسب در محافل به اجرای برنامه می‌پردازند. آیا تشکیل چنین گروه‌ها و شرکت در محافلی که آنها اجرای برنامه می‌کنند، چاب عکس و ترویج آن توسط برخی مطبوعات یا پخش آن از تلویزیون چه صورت دارد؟

حضرت آیه الله خامنه‌ای: در صورت بدآموزی و ترتب مفسده حرام است و هر عملی که سبب ترویج حرام باشد حرام است.

حضرت آیه الله صافی: امور مذکوره در سؤال خلاف شرع و حرام است و مفساد آن برکسی پوشیده نیست.

حضرت آیه الله تبریزی: ترویج اموری که مبدأ فساد در جامعه شود جایز نیست.

حضرت آیه الله بهجت: جایز نیست.

حضرت آیه الله مکارم شیرازی: حرام است.

■ معمولاً مرسوم است که در جشنواره‌های هنری کشوری و منطقه‌ای... از گروه‌های سرود آنها با ادوات و ابزاری مانند دوتار، شش تار، پیانو، تمبک، دایره و رقص دسته جمعی و چوب بازی استفاده می‌شود؛ در این رابطه حکم الله را بیان فرمایید. چنانچه اشکال شرعی دارد، مشاهده می‌شود که مسائل فوق الذکر در سیمای جمهوری اسلامی پخش می‌گردد استفاده از آن برای ما چه حکمی دارد.

جواب: اگر در نظر شنونده از قسم خوانندگی و نوازندگی مطرب لهوی که غالباً در مجالس لهو و گناه از آن استفاده می‌شود نباشد گوش دادن به آن اشکال ندارد، و گرنه جایز نیست، و مجرد پخش از صدا یا سیمای حجت شرعی بر اباحه و حلیت آن برای شنونده نیست.

فتوای مقام معظم رهبری در مورد استفاده از آلات و ابزار موسیقی و اشتغال به نوازندگی در پایگاه‌های بسیج جهت جذب جوانان:

بسمه تعالی

استفاده از آلات و ابزار موسیقی در نواختن مطرب لهوی حرام است، و استعمال این قبیل آلات حتی در غیر موسیقی مطرب لهوی اگر مستلزم مفسادی باشد جایز نیست. ولی استفاده از

آلات موسیقی در نواختن موسیقی غیر مطرب لهوی چنانچه مفاسدی بر آن مترتب نباشد فی نفسه معنی ندارد، لیکن در هر صورت ترویج موسیقی و اهتمام و اشتغال به آن با هدف‌های نظام اسلامی منافات دارد مخصوصاً اشتغال به نوازندگی در پایگاه بسیج برای عزیزان بسیجی وجهی ندارد و صلاح نیست، جلوگیری از محرمات و مفاسد اجتماعی، و جذب جوانان و نیروی مقاومت اسلامی راهش پرداختن به نوازندگی نیست، بلکه باید از طریق امر به معروف و نهی از منکر و کارهای فرهنگی مناسب اقدام شود، ان شاءالله موفق باشید.

آموزش موسیقی و نوازندگی به نونهالان و نوجوانان موجب انحراف آنان و ترتب مفاسد است و جایز نیست. بطور کلی ترویج موسیقی با اهداف عالی نظام اسلامی منافات دارد، مسئولین فرهنگی مجاز نیستند سلیقه‌های شخصی خود را به اسم نشر فرهنگ و معارف در آموزش و پرورش نوجوانان به کار بگیرند.

■ سؤال: با توجه به ترویج موسیقی از طرف بعضی مراکز فرهنگی، برخی می‌گویند: غنا حرام است و

موسیقی اشکال ندارد، لطفاً فرق بین غنا و موسیقی را بیان فرمایید و برخی می‌گویند: موسیقی اصیل و سستی اشکال ندارد، لطفاً نظر تان را بفرمایید.

حضرت آیه‌الله تبریزی: غنا (آوازه خوانی مناسب مجالس خوشگذرانی که در مضمون باطل باشد) و گوش دادن به آن حرام است و بنا بر احتیاط واجب باید از مطلق خواندنی که با ترجیح صوت (چهچه) است و لو در مضمون باطل نباشد اجتناب نمود و نیز موسیقی لهوی (نواختن با آلات مخصوصه که مناسب خوشگذرانی باشد) و گوش دادن به آن حرام است. موسیقی‌ای که مناسب خوشگذرانی باشد حرام است و بین انواع آن فرقی نیست چه سنتی باشد یا غیر آن.

حضرت آیه‌الله فاضل لنکرانی: غنا آوازی است که در آن صدا را در گلو می‌گردانند که به زبان عرفی چهچه می‌گویند و طرب‌انگیز هم باشد و مناسب مجالس لهو و لعب هم باشد که این حرام است و موسیقی به یک تعریف، ترکیب اصوات است به نحوی که خوش آیند باشد. لذا اگر مناسب مجالس لهو و لعب باشد حرام است. (جامع المسائل)

حضرت آیه‌الله مکارم شیرازی: کلیه صداهای

آهنگ‌های مناسب مجالس لهو و فساد، حرام است و تشخیص آن با مراجعه به اهل عرف خواهد بود.

حضرت آیه‌الله خامنه‌ای: غنا خوانندگی مطرب و ملهی متناسب با مجالس عیش و نوش است و موسیقی نوازندگی با همان اوصاف است و در حکم با هم فرقی ندارند و هر دو حرام است.

حضرت آیه‌الله صافی گلپایگانی: غنا عبارت از آوازی است که مشتمل بر ترجیع و صوت و طرب‌انگیز و مناسب با مجالس طرب باشد و موسیقی گاه بر غنا و گاه بر آلات مختلف موسیقی مانند تار، سنتور، دف و غیره اطلاق می‌شود.

موسیقی را اگر به همان معنای غنا و آوازها و سازها و بکارگرفتن آنها بدانیم، فراگرفتن موسیقی که از قدیم الایام بین اهل لهو و بزم متداول بود و در کشورها و مناطق مختلف انواعی از آن بکار برده می‌شده و می‌شود همه حرام است. (جامع الاحکام)

■ سؤال: طبق برنامه ریزی اعلام شده بنابراین است که خانه‌های موسیقی و هنرستان‌هایی در این رابطه در شهرستانها تشکیل شود که با عکس العمل مردم مواجه شده

است. نظر حضرت‌تعالی در رابطه با رواج موسیقی چیست؟
حضرت آیه‌الله خامنه‌ای: آموزش موسیقی و ترویج آن برای نوجوانان با اهداف نظام جمهوری اسلامی سازگار نیست.

حضرت آیه‌الله مکارم شیرازی: بدون شک تاسیس اینگونه مراکز موجب گسترش فساد است و جایز نیست.

حضرت آیه‌الله تبریزی: موسیقی لهوی تعلیم و تعلم و اجرت گرفتن برای آن حرام است و اینها مظاهر فساد است که به خاطر مسامحه بعضی متصدیان شروع شده است.

حضرت آیه‌الله صافی: موسیقی و ترویج و تأسیس مراکز برای تعلیم آن هم حرام است.

حضرت آیه‌الله بهجت: موسیقی مطرب شنیدن آن و تعلیم و تعلم آن و تعاون آن حرام است.

■ سؤال: حکم استماع موسیقی‌های صدا و سیما یا اداره ارشاد، ساخت و تعلیم و خرید و فروش ابزار آلات موسیقی چیست؟

حضرت آیه‌الله خامنه‌ای: هر گونه نوازندگی مطرب لهوی که متناسب با مجالس عیش و نوش باشد حرام باشد.

حضرت آیه الله فاضل لنکرانی: موسیقی اگر مطرب و مهیج و مناسب مجالس لهو و لعب باشد حرام است و در غیر این صورت مانعی ندارد و مرکز پخش تأثیری در حکم ندارد.

حضرت آیه الله بهجت: اگر موسیقی مطرب باشد استماع و خرید و فروش آن حرام است.

حضرت آیه الله صافی گلپایگانی: آنچه را عرف مردم موسیقی می دانند استماع آن و ساخت و تعلیم و تعلم و فروش آلات آن حرام است.

حضرت آیه الله مکارم شیرازی: کلیه صداها و آهنگ ها که مناسب لهو و فساد است حرام و غیر آن حلال است و تشخیص آن با مراجعه به اهل عرف عام خواهد بود.

حضرت آیه الله تبریزی: گوش دادن به موسیقی لهوی که مناسب مجالس خوشگذرانی می باشد جایز نیست و همچنین ساخت و تعلیم و خرید و

فروش ابزار آلات موسیقی لهوی جایز نیست. حضرت آیه الله سیستانی: اگر موسیقی مناسب مجالس لهو و عیاشی نباشد حرام نیست.

■ سؤال: خرید و فروش و استعمال و نگهداری

تنبک، دایره و فلوت چه صورت دارد؟

حضرت آیه الله خامنه ای: خرید و فروش آلات

مختص حرام، جایز نیست (مجموعه استفتائات) حضرت آیه الله فاضل لنکرانی: خرید و فروش و استعمال و نگهداری آلات مختص لهو و لعب حرام است.

حضرت آیه الله بهجت: جایز نیست.

حضرت آیه الله تبریزی: خرید و فروش و استعمال آلات لهو جایز نیست.

حضرت آیه الله مکارم شیرازی: با توجه به اینکه بیشترین استفاده از این وسایل در حال حاضر استفاده حرام است، خرید و فروش و نگهداری آنها جایز نیست.

حضرت آیه الله صافی گلپایگانی: جایز نیست. *

* به نقل از کتاب «مسائل جدید از دیدگاه علماء و مراجع تقلید»